

ERDÉLYI MAGYARÁG

Felölös szerkesztő:

Zágoni Dezső

Független politikai napilap, megjelenik minden nap. Szerkesztőségi órák: este 5-től 10-ig. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea (Nagyvárad), Piața Mihai Viteazul (Nagypiactér) 4. Telefon: 380.

Ara 1 lej

III. évfolyam 71 sz.

Szerda

1934 Március 14

8

Az európai politika megzavart egyensúlyában is

Kitart Belgium a francia barátság mellett

A franciák külpolitikája nem egyezik a belga érdekekkel, de a miniszterelnök beszéde nem jelent politikai elfordulást. -- A belga külügyminiszter szerint senki sem tételizheti fel, hogy Belgium támogatja a német tellegyvetkezést

Az utóbbi napok külpolitikai eseményei között a legnagyobb jelentőségű kétséget keltő annak az akciónak tulajdonítható, amelynek hatásaként Belgium és Franciaország között szakadás állt be. A belga miniszterelnök nyilatkozata, melyben a francia megszerelési javaslat ellen és az angol javaslat mellett törtélandását egészen új utakra tereli azt a belga külpolitikát, melynek egyetlen és határozott célja Paris mindenekelőtti barátsága volt. A szenáció erejével hatott a belga külpolitika irányváltozása és cseppet sem túlzás Belgium elhatározását Európa legjelentősebb politikai eseményei közé sorolni.

Franciaország és Belgium kapcsolatai

Mióta az európai politika az aktivitás folyamatába lépett és mióta a francia-német ellentétek az európai helyzet súlypontját képezik a franciák és a belgák között minden esetben valósággá vált. Nemcsak népi kapcsolatok és nem csak érzelmi okok kötötték Belgiumot Franciaországhoz, hanem stratégiai szempontból is nélkülözhetetlen volt a két nép barátsága. A kis Belgium a világháború alatt négy évig viselte a német megszállás kinszenvedéseit és ezalatt az idő alatt is tanujelét adta Franciaország iránt érzett rendíthetetlen barátságának. A négy évi megszállás rettenetes emlékei, a loeweni egyetem felgyújtása és az a leirhatatlan szenvedés, amin a belga nép keresztülment, még csak jobban összeforrasztotta a két nép kapcsolatait és úgy látszott, hogy ez a viszony sohasem hidegíthet el. Ha Belgium állásfoglalásáról volt szó, akkor Paris százszázalékos biztonszággal tisztában volt azzal, hogy Belgium és Franciaország — egy. Ugy látszott, hogy a két ország perszonál-unióban van, ezért kellett Parisban olyan mély megdöbbenést a belga miniszterelnök nyilatkozata, melyben eltávolodott a hagyományos francia barátságtól.

Belgium nem függhet Páristól

Belgium páfordulása általában nem keltett különösebb meglepetést és bizonyos körökben még várták már, hogy Belgium meglazítja a barátsági szálakat, melyek Franciaországhoz fűzték, a két ország viszonya Belgium szempontjából nem is volt kívánatos, vagy legalább is nem volt hasznos. Vállalni a barátságot Franciaországgal ez ternes és veszélyes dolog még akkor is, ha ez a barát olyan hatalmas, mint amilyen Franciaország. A probléma egész egyszerűen ott merül ki, hogy az érzelmi kapcsolatokon túl a két ország politikai érdekei nem fedik mindenben egymást és ami Franciaországnak fáj, az nem mindig fáj annak a Belgiumnak, amely végül is a maga nyolcmillió lakosságával nagyon szeretne békében élni. Nehéz és különösen a mai feszült

atmoszférában nagyon nehez Belgiumnak közösséget vállalni Franciaország politikai vonalvezetésével és amikor a belgák lazítani igyekeznek a barátsági kapcsolatokat, ezzel csak azt dokumentálják, hogy Belgium nem függhet Páristól.

A belga külügyminiszter cáfol

Brüsszeli jelentések szerint a belga külügyminiszterium különben is erősen cáfol a túlzottnak minősíti Breguville miniszterelnök beszédének hatásait.

Hymans külügyminiszter hangoztatta, hogy Belgium éppen olyan szoros kapcsolatokat tart fenn Franciaországgal, mint Angliával és a miniszterelnök beszédét nyilván félreértették.

ván félreértették.

Senki sem tételizheti fel, hogy Belgium támogassa Németország újratagyverkezését. Mivel azonban a nagyhatalmak a versaillesi szerződés katonai intézkedéseinek kereteit az új körülményekhez képest módosították, Belgium sem ragaszkodhatik ezekhez a keretekhez.

Letartóztatták Bécsben az angol király egy nőrokonát, aki adományokat osztott szét a munkások között

Bécs, március 11.

A bécsi rendőrség szombaton délután a floridsdorfi munkásházak környékén letartóztatott két angol nőt, akik pénzbeli segílyeket osztottak ki a munkások és nozzátar tozók között. Bevittek őket a központi rendőrségre, ahol haladéktalanul megkezték ki hallgatásukat. Ekkor derült ki, hogy

az egyik hölgy Wadington Etzsébet angol hercegnő, aki az angol királyi házal igen közeli rokonságban áll.

Az angol kormány értesülve a kínos ügyről telefonon szölitotta fel a bécsi angol nagykövetet, hogy haladéktalanul kérjen telvillágosítást az osztrák kormánytól.

Emelkedik a buza ára

Bucuresti, március 11.

A buzakormánybiztosság felállítása óta a gabonaárak emelkedő tendenciát mutatnak a belföldi piacon. Az utolsó héten a buza vagononként 1500—4000 lejjel drágult. A 78 kilógrammos buza 2 százalék idegen anyaggal 10 nappal ezelőtt még 37—38 ezer

lejért volt kapható franco vagon Bucuresti, ma az ár 21—22 ezer lej, de nem igen van eladó. Az export árpa (64 kg.) 15000 lej berakási állomáson. A 42 kilós zab 19500 lej szintén export áru, belföldre 500—1000 lejjel olcsóbb. A kukorica ára valamivel gyengült.

A lejtőn nincs megállás

Spanyolország tovább vörög

Madrid, március 10.

A forradalmi zavargások egész Spanyolország területén folytatódnak. Madridban tegnap éjjel több üzletet kifosztottak. A zavargók megtámadták az ABC konzervatív lap épületét, több munkást megsebesítettek

és a szállításra váró lapkötegeket elégették. Barcellonában a villamosüzem munkásai sztrájkba léptek, Saragossa közelében a tüntetők egy vonatot kisiklattak. Sok utas megsebesült.

Ösze-visszaszurkálta barátját egy ditraui legend

Miercurea Ciuc, március 10.

Hatálos végű verekedés játszódott le Ditrau községben. Ványolós József 17 éves fiatalember összeveszett Teleg Dénes nevű társával. A vita hevében Ványolós kést rán-

tott és Telegre rohant, akit össze-visszaszurkált. Életveszélyes állapotban szállították a kórházba, míg Ványolóst elfogták és letartóztatták.

Elkészült a szinajai gyilkosságban a vádirat

Bucuresti, március 10.

A szinajai gyilkos merénylet és az azt megelőző összeesküvésben a vizsgálat befejeződött. Badescu tábornok katonai ügyész már a vádiratot is elkészítette és szombaton

átadta Perovicescu tábornok, hadbírónak. Valószínű, hogy Duca gyilkosainak s az értelem szerzők ügyének főtárgyalása e hét végén megkezdődik.

Kalózok támadták meg a zátonyra futott olasz hajó megmentőit

Constanta, március 10.

Röviden beszámoltunk már a Santoni nevű olasz kereskedelmi hajó katasztrófájáról. A hajó pár nappal ezelőtt zátonyra futott és derékba kettétört.

A hajó roncsait sikerült megmenteni és tegnap éjjel egy kisebbfajta vontató hajó a constantai kikötőbe igyekezett vontatni a

roncsokat.

A kikötőtől két tengeri mértföldre négy ember csónakon megtámadta a kísérő csónak őrségét és ki akarták rabolni a hajóroncsot. Az őrök azonban puskatüzzel visszajűzték a rablókat és hosszas üldözés után el is fogták őket.

Különös öngyilkosság Turnu-Severinben

Az ügyészési titkár mentett meg egy fiatal lányt, aki a második emelet balkonjáról akart leugrani

Turnu Severin, március 10.

Különös körülmények között lezajlott öngyilkossági kísérlet zajlott le tegnap délelőtt a törvényszék épületében.

Mária Prudeanu 17 éves leány a második emelet egyik kiugró balkonján sétált izgatottan és többször a mélységbe nézett. Az ügyészési titkár történetesen arra járt

a folyosón és feltűnt neki az izgatott nő. Közeldett feléje, de mielőtt elérte volna a nő leugrott, úgy hogy a titkár csak a bal karját tudta elkapni.

Pár pillanatig tartotta a nő karjánál fogva aztán segélykiáltására többen érkeztek a helyszínre és visszahúzták az öngyilkos jeleit.

Amikor a férj a végén még is megbolondul

Egy chisinaui sofőr esete a feléségével

Chisinau, március 10.

Tragikomikus esemény játszódott le tegnap a chisinaui törvényszék egyik tárgyaló termében. Gheorghe Polisciv a prefektura volt sofőrje állandóan verte a feleségét, mert az volt a meggyőződése, hogy az asszony megcsalja.

A nő három hónappal ezelőtt bolondnak akarta nyilvánítani, de az orvosok megállapították a sofőrrel, hogy teljesen épelméjű.

Ennek dacára azonban a férfit tegnap ismét a bíróság elé állította az asszony és azt igyekezett bizonyítani, hogy a sofőr mégis bolond. Egy alkalmas pillanatban aztán a sofőr leszaggatta magáról kötelékeit az asszonyra támadt és miközben torkaszakadtából ordított, hogy teljesen épeszű

az asszonyra vetette magát és véresre verte. Utána kijelentette, hogy most már akár a bolondok házába is zárathatják.

Kedden indul Dollfuss kancellár Rómába

Bécs, március 9.

Dollfuss kancellár az eddigi tervek szerint március 13-án kedden délelőtt repülőgépen indul Rómába.

Dinu Bratianu beteg

Bucurestiből jelentik: Dinu Bratianu liberális párt elnöke influenzában megbetegedett és ágyban fekszik. Néhány napig a konverziót előkészítő bizottság ülései is szünetelni fognak Bratianu betegsége folytán.

Dollfust támogatni kell -- írja a Times

Londonból jelentik: A Times című lap az osztrák helyzettel foglalkozva megállapítja, hogy Dollfuss budapesti és római utjai világosan bizonyítják azt hogy bárki-vel hajlandó gazdasági megegyezést kötni és belpolitikájában is békés szándékok vezérlik.

— Ausztia barátai — írja a Times — sem ezt, sem azt a politikai pártot nem támogatják de igenis támogatniok kell Dollfust, mert az osztrák kancellár eddigi munkája amellelt tanuskodik, hogy képes talpraállítani országát.

RADIOMŰSOR

BUCURESTI. 12: Lemezek. 13.20: Könyvnyű lemezek. 17: A Metzner négyes játéka. 17.30: Igy Pia énekel. 18.20: Cruceanu Florica zongorázik. 18.45: Livianu Dorel énekel. 19.20: Lemezek 20: Rádiózenekar. 21: Rádiózenekar.

BUDAPEST. 6.45: torna, utána lemezek. 10: Fellovasás közben hangmezek. 12: Harangszó Utána katonazene. 1.30: Szikla Adolf vokálkvartettje. 2.40: Hírek 3.30: Diákfélóra. 4: Asszonyok tanácsadója 5: Molnár Alice hegedül. 6.10: Lemezek. 7: Karinty Frigyes előadása. 7.40: Filharmonikus hangverseny. 10.10 Magyar Imre cigányzenekara. 10: Mándits jazz Szántó Gyula énekszámaival.

Baromfitenyésztők!

Csak a korán keltetett baromfiaktól várhatunk még ebben az évben tojást. Ajánlok a legjobb egyedekből kiválasztott, csapófészekkel ellenőrzött garantált fajlisztia tenyésztőjést az alábbi árakban:

„Rhode Island” . . . drb 8 Lei
Fehér amerikai „Leghorn” . . . 8 Lei
„Sussex” (valódi angol import) . . . 15 Lei
Oriási „Pekingi” kacsa . . . 12 Lei
Fehér „Mexikói” pulyka . . . 20 Lei
Emdeni liba . . . 30 Lei

Szétküldés vidékre is. Csomagolás és frankó mérsékelten lesz felszámítva és utánvételezve. Az összeg előzetes beutalása ellenében azonnal szállítja

Salamon János

nyug. pi. főfelügyelő

fajbaromfi tenyésztete, Oradea, Şirul Fraciceze 12.

Ugyanott „Kühne” féle keltető gépek, mélyanyák, etető és itató edények, foszphorsavas és szénsavas mész kapható. Csak a választott bélyeggel ellátott levelekre válaszolunk.

— Országos vásár Diosigon. Diosigon az országos kirakodó nagyvásár 14-én, azaz szombán lesz megtartva.

Jamandi belügyi alminiszter szenzációs válasza a parlamentben Gogának és Cuzának

A kormány nevében elhangzott az első komoly válasz a kisebbségi kérdésben. „Négy millió kisebbséget nem lehet nemlétezőnek tekinteni” -- mondotta Jamandi

Bucuresti, március 12.

A Kamara szombat esti ülésén Cuza Jamandi válaszára a kormány nevében Jamandi belügyi alminiszter válaszolt és ragyogó szóval a készséggel elmondott beszédében végre egy pontot tett erre az utóbbi napok óta oly sokat agítált kérdésre.

Jamandi azzal kezdte, hogy a liberális mint komoly kormányzó párt, soha nem veszítette szem elől a nemzeti munka problémáját. Elismeri, hogy Cuza doktrínájában következetes, ő azonban nem fogadja el ezt a doktrínát. Ami Goga és Brătianu György interpellációit illeti, azok a múltban tett választási ígéretek visszhangjai voltak, a jövőre illetőleg pedig az egyetemes reménységük, hogy a közéletben még valami pozitívot foglalhassanak el. Nem érti a kisebbséget, amellyel ezt a problémát elővették amikor a liberális párt sohasem szűnt meg a nemzeti munkát megvédeni. Goga a városok romanizálását követeli és az 1925. évi közigazgatási törvényt támadja, holott ő is megszavazta ezt a törvényt.

Ami a Goga által felhozott statisztikai adatokat illeti, azok nem mondanak semmit, mert nem az egész országra vonatkoznak, hanem Goga szándékosan ragadott ki egyes országrészekből statisztikát. Ő az egész országra vonatkozó statisztikai adatokat fog felhozni. A munkaügyi minisztérium kimutatása szerint februárban 1634 vállalat közül (1205 ipari 409 kereskedelmi) összesen 164.494 alkalmazott volt, ezek közül 159.595 román állampolgár és 4899 idegen. Cuza: „Román állampolgár a nem román”.

Jamandi: Ebben a tekintetben nekünk más a felfogásunk. Bennünket csak a román állampolgárok érdekelnek. Bizonyos hogy a szakiparban nagyobb az idegenek száma de ez így van minden kezdő iparban. Jamandi ezután a kisebbségi kérdéstről következőket mondja:

— Nemzeti állam vagyunk. Ne felejtjük azonban el, hogy Románia 18 millió lakosa közül több mint 4 millió kisebbségi. — Ez a négy millió kisebbség nem egy elvont mennyiség, amelyet bármikor át lehet tenni a határon és amelyet szükség esetén meg lehet szüntetni; négy millió ember, akik politikai, kulturális és gazdasági szerepet játszanak az országban és akik felett nem lehet elsziklani. Különben is a hitlerista Németországban is elhagyták már a fajpolitikát.

Mi tiszteletben tartjuk mindazoknak a jogait, akik a román állam területén élnek és kötelességünk, hogy tevékenységünkkel és azzal a móddal, ahogy viselkedni tudunk, mint uralkodó nemzet, népiünk valódi felsőbbiségét előidézzük és megszilárdítsuk azokat, akik idegen szemekkel néznek ránk és munkatársainkká, dolgozó, alkotó elemekké változtassuk őket.

Mit akar Goga ur? Azt akarja, hogy az egyesülés után azokat a módszereket használjuk, amiket a Habsburg-uralom igénybevevett? Mi nem tehetjük ezt meg, először mert nem fér össze természetünkkel, másodsorban pedig azért, mert ha igaz, hogy Nagyrománia megalkotása egy győzedelmes háborúnak köszönhető, nem felejtjük el, hogy a nemzetközi egyezmények alapján jutottunk el ideig. Mi belső erőnkkel de összefüggésben állunk azokkal,

akik hozzásegítettek, hogy feljussunk s megőrizzük azt, amink van. Jamandi ezután az „árja kérdésre tér át és megállapítja hogy tudományos kutatások bebizonyították hogy tiszta fajt nagyon nehéz találni. Az árja-izmust nem csak hogy nem lehet megvalósítani de nincs is.

Cuza ur, igaz, hogy a zsidó lakosság az ország jórésztében nagy számban él és gazdaságilag erős a zsidóság, de rem szabad elfelejtetni, hogy a zsidók amikor idejöttek,

szabad helyeket találtak és jóadagban az ő segítségükkel fejlődött ki kereskedelmünk és nemzeti tőkénk. A banktőke, amelyre először a zsidó nyomták rá bélyegüket román nemzeti tőke lett. A Blank-banknak is sok román tőkéje volt. Én nem akarok személyeskedni de az intranzigens uraknak nem ártana körültekintőbbnek lenni a multat illetőleg.

Cuza: Remélem nem rám céloz.

Jamandi: Nem, hanem Gogára.

A hibás demokrácia is jobb a diktatúránál

Jamandi ezután arról beszél, hogy liberális párt mindig a társadalmi osztályok harmóniájáért küzdött, az egyesülés után pedig ezt a felfogást a kisebbségekre is kiterjesztette, de a kisebbségeknek is el kell ismerniök a román állam szuverenitását.

— Akadtak a nemzeti gondolatnak reakciói, reformátorok, kik azt hiszik, hogy ha spekulálnak, az országunkra szakadt bajokkal, itt gyökeret verhet a fascizmus vagy a hitlerizmus és nem gondolják meg, hogy az ország állandó érdekeivel kerülnek ellentétbe. Eszközü a fiataliságot használják fel de nem az igazi tanuló ifjúságot, hanem néhány az iskolapadban megöregedett agitátorokat, akik a nemzeti kérdésből foglalkozást üznek.

— A demokráciának vannak hibái de ez a hibás demokrácia mégis jobb mint a diktatura.

Mi a politikai stabilitás az alkotmányosság, a demokrácia és az alkotó nacionalizmus alapján állunk és ebben az irányban erőfeszítéseink végső határáig elmegyünk azok számára, akik komikusan fenyegetnek, csak gunymosolyunk van — fejezte be Jamandi.

A parlamenti többség tagjai hosszasan állva tapsolják Jamandit, miniszter társai is gratulálnak a beszédhez.

A „Dimineata” megállapítja, hogy Jamandi alminiszter szombati beszéde egy magasraívelő karrier kezdetét jelentette.

Elkészült a nemzeti munka védelméről szóló törvényjavaslat

Bucuresti, március 12.

A „Dimineata” értesülése szerint a nemzeti munka hatályosabb védelméről szóló törvényjavaslat elkészült és az közelebbről a parlament elé kerül. A javaslat előírja, hogy egyes iparvállalatokban 90 százalék román állampolgár alkalmazottakat kell alkalmazni,

a nemzetvédelmi iparvállalatokban külön szabályok szerint kell kiválogatni a személyzetet

hasonlóképpen a posta, vasut vezetői állásaiban is a köztisztviselők szabályzatától eltérőleg történhetnek kinevezések. (Ezekbe az állásokba csak román nemzetiségűeket foglalkoztatnak.)

Meggyilkoltak bosszúból egy zágrábi erdőtanácsost

Fejszével szétverték a fejét, de a 200.000 dinárt a zsebében hagyták

Zágráb, március 12.

Markivics Voja kincstári erdőtanácsost az elmúlt hét szombatján kegyetlenül meggyilkolva, holtan találták a zágrábi kincstári erdőtanácsos a munkabérek kifizetésére indult és 200.000 dinárt vitt magával. A gyilkosság után ezt az összeget megtalálták egyik zsebében és ebből is tudták, hogy a magasrangú tisztviselő bosszu áldozata lett. Végül egy hetes nyomozás után kiderült, hogy meggyilkolása egészen különös módon következett be. Az erdőtanácsosnak ugyanis egyik nemrég elbocsátott munkása, Orecsanil Stoian tört az életére. Orecsanil azonban nem maga követte el a gyilkosságot, hanem felbérelte Naragacs Rada nevű munkástársát, akinek a gyilkosság végrehajtásáért 50.000 dinárt ígért. Ő azonban szintén gyávának mutatkozott a tett elkövetésére és a bérgyilkosság végrehajtását al-

letbe adta Csucskovics Milánnak. Ez meglette a zágrábi erdőben a tanácsost, akit orvul fejszével leütött, majd fejét darabokra vagdalta. A három cinkost letartóztatták.

Kommunista zavargások Lyonban

Lyon, március 12.

Lyon városában tegnap ismét zavargások törtek ki. Az Action Francaise jobboldali monarchista szervezet gyűlést hívott össze az egyik kávéházban. A gyűlést a kommunisták meg akarták zavarni s így az Action Francaise vezetősége az utolsó pillanatban lefújta az összejövetelt. Erről azonban a kommunisták nem tudtak és így egymásután inzultáltak a kávéházba jövő békés polgárokat. Végül is nagy verekezés támadt, a kommunisták revolvereiket használták és egy ember megsebesült.

80 angol hadihajó gyakorlatozik az Atlanti Oceánon

London március 12. Tegnap 86 angol hadihajó hagyta el Gibraltár kikötőjét, 40 ezer főnyi legénységgel. A flotta az Atlanti óceán felé tart, ahol résztvesz az öt napig tartó flottagyakorlatokon.

Az Egyesült Államok felverik az ezüst árát

Washington, március 12. Az amerikai képviselőház pénzügyi bizottsága törvényjavaslatot fogadott el, amely felhatalmazza a kincstári hivatalt arra, hogy a világpiaci árnál 25 százalékkal többet fizethessen olyan ezüstért, melyet az amerikai mezőgazdasági termékek ellenértékeként visznek be az országba.

Meghalt a törvényszék kapujában, ahová végrendelkezni ment

Vaslui, március 10. Puscasu Elisabeta 80 éves Balteni községbeli asszony végrendelkezni akart s minden vagyonát unokájára Xeni Abrudára akarta hagyni.

Ezért gyalog indult unokája társaságában, hogy a vaslui törvényszéken hiteletessítse a végrendeletet. Minden baj nélkül el is érték a várost, de alig lépett be az öregasszony a törvényszék épületébe, amikor rosszul lett és pár pillanat alatt meghalt.

A kisető orvos megállapította, hogy az öreg asszonyt szívszélhűdés ölte meg.

— A szerencse visszatér. Az élet azt mutatja, hogy a szerencse következetesen felkeresi a kiválasztottakat. Hirt adtunk arról, hogy pár napja 200.000 lejmel huzták ki cluji főelárusításból e nagy nyereményt s most arról értesülünk, hogy ismét a cluji Kereskedelmi Hitelintézet és cluji Banca Ilescu r. t. eladásában az 59096 számú sorsjegy 100.000 leit nyert, amely sorsjegy boldog tulajdonosai a társadalom legkülönbözőbb rétegeiből regrutálódnak. Érdekes jelenség, hogy ilyen jelentős nyeremény nemcsak ugyanazon főelárusítók eladásából került ki, de a nyerők közül hárman ugyan ezen osztályon már lényeges összegeket nyertek. Most aztán felbuzdulva az eredményen, még a most folyó huzásra újabb sorsjegyet vásároltak, hogy lássák, ha vajon harmadszor is visszatér hozzájuk a szerencse. Erre mi is kíváncsiak vagyunk.

RÁDIÓMŰSOR

KEDD

BUCUREȘTI: 12: Lemezek, 13.20: Könnyű lemezek, 17: Mocoiu-zenekar. 19.20 Lemezek. 20: Rádiózenekar 21: Brannms II. szimfónia.

BUDAPEST. 6.45: torna. Utána lemezek. 8.30: Osztálysorsjáték huzásának közvetítése. 9.45: Hírek 10. Felolvasás, közben lemezek, utána vízjelző szolgálat. 12: Déli harangszó Utána Kelemen Klára zongorázik közben hírek. 1.30: gödöllői Vidák József és cigányzenekara. 4: Csengő rimek, 5: Lemezek. 5.50: Francia nyelvoktatás 6.20 Zongora, 6.50: A tenger menyasszonya, 7.30 Opera. 10.35: Sáriai Elemér cigányzenekara

Időjárás

Továbbra is igen enyhe idő, élénk déli szél, sok helyen, kivált nyugaton újabb záporoszerű, esetleg viharos idő.

Sixtus páрмаi herceg halálán van

Páris, március 12. Sixtus páрмаi herceg állapota a legutóbbi jelentések szerint reménytelen. A hercegnek belső szívhártya lobja van és halála minden pillanatban bekövetkezhet. Zita királynő a Paris Soir jelentése szerint egy hét óta a herceg beteg ágyánál van, amíg a Petit Parisien szerint csak egy óta. A páрмаi herceg 47 éves.

Gömbös vasárnap elutazott Rómába

Dollfuss hétfőn repülőgépen ment az olasz fővárosba

Budapest, március 12. Gömbös magyar miniszterelnök vasárnap elutazott Rómába. Dollfuss repülőgépen hétfőn délután indul utnak. A miniszterelnökök először Mussolinival tárgyalnak, az után pedig az olasz király fogadja őket.

Mussolini ebédet ad a tiszteletükre és az ebédén valószínűleg az összes Közép-európai követek s így a kisantant államok meghatalmazott miniszterei is részt vesznek.

London, március 12. Az angol sajtó élénk érdeklődéssel várja a küszöbön álló római konvencencia eredményeit. A lapok általában megállapítják, hogy Ausztria függetlensége éppen olyan fontos Olaszország szempontjából, mint amilyen nagy jelentőséget biztosított Anglia számára Belgium függetlensége. Ausztria, Belgium és Svájc függetlenségét feltétlenül biztosítani kell hatalmas szomszédaiikkal szemben.

A Daily Express értesülése szerint Mussolini valószínűleg magmagyarázza úgy Dollfussnak, mint Gömbösnek, hogy Ausztriában sokkal kevésbé látja hasznosnak a szigorúan fascista kormányzást, mint az ország függetlenségének biztosítását.

Csehellenes tüntetések a lengyelországi Teschenben

Prága, március 12. Teschen városában, mely a cseh-lengyel határ mentén fekszik, súlyos cseh-ellenes demonstráció játszódott le.

Teschen városa ugyanis ketté van osztva és fele részben cseh, fele részben pedig lengyel fenhatóság alá tartozik. A cseh Te-

cschenben tegnap nagygyűlés volt, amelyen a szónokok a két ország közti testvéri közöségről beszéltek. Ez alatt az idő alatt a lengyel részben is népgyűlés volt, ahol lengyel fiatal emberek irredenta dalokat énekeltek a cseh nemzetet szidalmazták. Az ügynek még diplomáciai folytatása lesz.

Három nap van a tombolához

A tegnapi postával nagy tömegekben jöttek a vidék minden részéből lapfejek a lejárt tombolához. Kiadóhivatalunk az igazolványokat kiállítja és lehetőség szerint

azonnal expedálja.

Kérjük olvasóinkat, igyekezzenek a lapfejeket azonnal beszoigáztatni, mert 3 nap áll már csak rendelkezésre.

Anglia még egy utolsó kísérletet tesz a leszerelési konferencia megmentésére

Páris, március 12. A Matin jelentése szerint Sir John Simon az angol parlament szerdai ülésén bejelenti, hogy Anglia még egy erőfeszítésre szánja el magát a leszerelési konferencia megmentése érdekében.

Anglia ismét kísérletet tesz Németor-

szág, az Egyesült Államok, Franciaország és Olaszország bevonásával a fegyverkezéskorlátozni, nem tagadják hogy az új tárgyalási alap Mussolini ötlete. Az angolok Párisban, Rómában és Berlinben próbálnak közvetlenül hatni, de Sir John Simon a képviselőház tudomására adja, hogy ez lesz az utolsó kísérlet.

Cáfol a madridi kormány

Hétfő estére várták az általános sztrájkot Spanyolországban

Madrid, március 12. Hivatalos részről határozottan cáfolják azokat a külföldön elterjedt híreket, amelyek szerint ma este Spanyolország egész területén kihirdetik az általános sztrájkot. A kormány a közleményben

helyzet békés mederben való elsimulását reméli.

Valenciában tegnap az összes kikötő munkások sztrájkba léptek.

KI A GYILKOS?

Detektiv-regény

62

A sor csak hosszabb lett, de nem volt semmivel sem értelmesebb, mint az első — de Andynak mégis úgy tetszett, hogy közelebb hozta a valósághoz Némi kis fantáziával — föltéve hogy egyes jeleket még mindig rosszul értelmezett — az első nyolc betűből a "Transatlantic" szót hámozta ki. Mert nem lehetetlen hogy az első betűt rosszul olvasta. A Morse abc-ében ugyanis az "s" betűt három pont jelzi, míg a "t" "r" betűk jele együtt: vonás, szünet, pont-vonás-pont.

De lehetséges-e ekkora tévedés? Nem lehetséges — állapította meg Andy és pár percig gyujtva, hátradőlt pihenni a székén.

Másik furcsaság volt, hogy valahányszor az A N (vagy P) betűk előfordultak, szabályszerűen kilenc — többé-kevésbé azonos — betű következett utánuk, amiből Andy azt következtette, hogy ugyanaz a szó következetesen többször is ismétlődik a szövegben.

— Valami név talán? — tűnődött a riportertalálgatva.

Hogy kipróbálja föltevéseinek a helyességét, úgy írta le oszlopformában a betűket, hogy az A N betűk egymás alá kerüljenek. És ezt a szöveget kapta:

SANST
LANHI
FANHO
LANH..

Ez már "jobban fest" valamivel — vélte Andy és tovább spekulált. Rávetette magát az L és F betűkre, amelyeknek Morsejelei valamiképpen hasonlóak voltak. — Nem volt-e föltehető, hogy a harmadik sor első betűje (F) voltaképpen L akar lenni? És hasonlóképpen: mivel az első sor első betűjéhez (S) csak egy pont hiányzik, hogy abból is legyen, újra leírta az előbbi betűoszlopot.

— Hát ez semmi! — csapott öklével az asztalra és mérgesen összegyűrte a papírost.

Ismét elülről kezdte a kombinációt. Sorra vette a Morse-abc minden jelét és — valahol csak lehetőség mutatkozott rá a hasonlatosság révén — mind fölcserélte a betűket és újra és újra csoportosította őket. Visszatért ahhoz a legelső alapformához, amelyben az A N betűk után szabályszerűen kilenc, többé-kevésbé azonos betű következett és ezekkel kezdett kísérletezni. Megint ötös csoportban írta föl a betűket és az utolsó kombinációban — amikor már minden egyéb betűt megpróbált — V betűvel helyettesítette az N betűt. Ekkor a következő sorokat kapta:

De hiába forgatta, csoportosította a betűket, minden képzelhető összetételben, az eredmény megint csak semmi volt és úgy látszott, hogy aki csavargatta a vilámmoskapcsoló csapját, nem üzenni akart és nem Morse-jeleket adott hanem egyszerűen csak játszani akart unalmában.

Andy bosszusan sétált a szobájában föl s alá mignem egyszerre csak a homlokára ütött. — Hogy erre nem gondolt! Hiszen Ashfordban van táviróállomás: oda fog elmentni és fölkéri valamelyik hivatalnokot hogy megfelelő díjazásért fejtsse meg a titokzatos üzenetet!

VANHT
VANHI
VANHO
VANH..

és így tovább.

Homlokán kidagadtak az erek és szeméi majd kiugrottak az üregeikből. Mi ez a "VAN"?

(Folyt. köv.)

A brailai gabonapiac fiatal munkásai harcot hirdetnek az öregek ellen

Braila, március 10.

A brailai gabona piac munkásai között érdekes munkakonfliktus tört ki. A fiatal munkásai kijelentették, hogy

az öregek már nem rendelkeznek a kellő erővel és hamarabb kifáradnak mint ők.

Eppen ezért nincs is joguk dolgozni. Az öreg munkások most panasszal fordultak a munka Kamarához és elmondták, hogy a fiatal munkások Karácsony óta nem hagyják őket dolgozni, pedig a váltó rendszer értelmében már kétszer kellett volna dolgozniuk.

Szeplőt, májfoltot

két hét alatt elmulaszt — észrevétlenül hámlaszt

a FLOREAL 2-es számú krém

Egy téglárára 40 lei

Romániai vezérképvislet: Drogueria „Centrala” Oradea, Telefon 6-56

Falusi parasztokat zsarolt meg két ötletes szelhámos

Galati, március 10.

Ötletes módon elkövetett szelhámoság ügyében nyomoz a galati rendőrség. Két munkanélküli fiatalember Alcu Constantiu és Nicu Todor az elmúlt napokban elzártak egy Galati közelében levő hidat és

minden szekerrel átmenő parasztagazdá tól 5 lej hidpénzt szedtek.

A parasztok csodálkoztak a különös taxán, de azért kisebb-nagyobb veszekedés után mégis lefizették az "illetéket", mert a ravasz szelhámosok azt mondták, hogy a jégveszedelem elleni biztosítékul szedik a pénzt. Az autókát a szelhámosok nem tartóztatták fel és két nap alatt nagy összegeket inkasszáltak. Egy nap azonban egy községi

jegyző ment szekerekkel az országúton és a szelhámosok tőle is kérték az 5 lejt. A jegyző aztán revolvért fogott rájuk és átadta őket a legközelebbi csendőrségnek.

PRIM

a jelenkor leg-tökéletesebb fémfilsztítója

Mindenütt kapható!

Holtpontra jutott a nyomozás Prince bíró meggyilkolása ügyében

Megtalálták Stavisky egymillió értékű ékszereit

Páris, március 11.

A francia lapok egyre ingerültebb hangon állapítják meg, hogy Prince bíró meggyilkolása ügyében a rendőri nyomozás holtpontra jutott. A tanuvallomások elentmondások és zavarosak. Számos tanu megváltoztatja előbb tett vallomását és ez mind csak a közvélemény egyre növekvő elégtelenségét vonja maga után.

A Paris-Midi szerint a Prince ügy sikertelen nyomozása a francia rendőrség csődjét jelenti. "Csak az a kérdés — jegyzi meg gunyosan a lap — hogy nem hamis csődről van-e szó?"

Hasonló hangnemben, sőt még sokkal élesebb hangon írnak a többi lapok is köztük a Figaro, amely durva hangon állapítja meg, hogy ha a kormány nem teszi meg a kellő időben erélyes intézkedéseit, úgy Prince bíró halála végül is egész Franciaország halálát fogja jelképezni.

Páris, március 11.

A Stavisky-ügy vizsgálata során a rendőrség megállapította, hogy az egyik bank

safejében Stavisky

egymilliókétszáz ezer frank értékű ékszereit helyezte el.

A rendőrség azonnal kiszállt a helyszínre és a nagyértékű ékszereket lefoglalták. Megállapítást nyert, hogy a páncélszekrényben iratok is voltak, amelyeket azonban a letartóztatott Dubarry szerkesztő egyik alkalma zottja néhány nappal ezelőtt elvitt onnan.

Kérje mindenütt a

GOLF borotva-pengét!

az acélipar leg-tökéletesebb alkotása! és öröme lesz a borotválkozásban. Vezérképvislet: Friedman Armin, Oradea, Promenad Eminescu 16.

— Köszvényben szenved Ön? Köszvényes megbetegedéseknél tudvalevőleg hibás vérösszetételű alapuló anyagcsere zavar áll fenn. A kóros alkatrészeknek a vérből való eltávolítására a Togat különőse alkalmas. A Togat meggátolja a húgysav felgyülemlesztését és elősegíti a testből való kiválasztását. Több mint 6000 orvos nagyon elismerően nyilatkozott a Togat jó hatásáról.

Több ezer teljesen meggyógyult és munkaképes igazolja kiváló hatását az Oláh Károly plébános által feltalált **Antiphthisin** gyógyeszkészítmény. Tüdőbaj elleni gyógyszernek. Ismertető füzetet díjlanul küld a gyógyszer készítője **Osváth Gyógyszerárta, Târgu-Mureș — Marosvásárhely.**

FILMPALACE

Hétfő

Dzsingisz-kán kardja

Főszerepben Boris Karloff, Lewis Stone, Myrna Loy, Jean Hersholt.

Gyilkossága bihormegyei Felcher községben

Kilakoltatásuk miatt egy lakó-pár agyonverte háziasszonyát

Oradea, március 11.

Vasárnap délután gyilkosság történt a bihormegyei Felcherin községben. Juhász Ilona 67 éves asszonyt fejszecsapásokkal halálosan megsebesítette, két lakója a 39 éves Budó Pál és Fetea Floare. Azért akarták agyonverni az öregasszonyt, mert az kiakarta őket lakoltatni házából.

A gyilkos pár véres tette után önként jelentkezett a csendőrségen, a halálosan sérült öregasszonyt beszállították a bihormegyei kórházba, azonban segíteni már nem lehetett rajta.

A gyilkosokat ma kísérik be az ügyészségre.

Izgalmas gyűlésen tiltakoztak az oradeai háztulajdonosok a magas taxák ellen

A konverziós törvény általános kiterjesztését kéri

Oradea, március 11.

Vasárnap délelőtt a háztulajdonosok szövetsége igen népes és látogatott gyűlést tartott. A gyűlés főtárgya a magas városi taxák elleni tiltakozás volt.

Dr. Váradi Ödön alelnök elnökölt a hirtelen elutazni kényszerült dr. Lazar Livius helyett. Elnöki megnyitójában fámutatott, a gyűlés céljára majd dr. Lengyel Zsigmond Simionescu Martin az Ipartestület esatlakozását, dr. Zoltán Károly a Bérlok Szövetségének főtárgyára pedig a bérlok támogatását jelentette be a taxák leszállítására irányuló akcióban.

Dr. Lengyel Zsigmond terjesztette elő a határozati javaslatot, amely tiltakozik a túlzottan magas városi taxák, a vízóra rendszer bevezetése és a kéményseprési taxák emelése ellen. A javaslat követeli az üzemek

egyesítését, a Piata Mihai Viteazul klaszfallatozását

a konverziós törvény kedvezményeinek a városi polgárookra történő egyenlő jog terjesztését,

a lakások teljes felszabadítását s az adózás igazságos — a valódi bérjövődelem alapján történő megállapítását.

Balogh Döme hosszabb beszédben változtatta az elviselhetetlenül magas vízdíjak járda-taxa és kövezetvám rendszerét, melyek szerinte törvénytelenek, mert nem miniszteri jogjoghagyott szabályrendeletek alapján történik a kivetés. Grünbaum Vilmos 50 százalékos konverziót sürgetett. Dr. Kovács Andor a városi bérlok végrehajtását kívánta. Agárdy István, Robitsek Béla és mások felszólalása után a gyűlés rendben ért véget.

Zita exkirálynő Párisba érkezett

Páris, március 11.

Zita exkirálynő szombaton délelőtt Párisba érkezett. Az exkirálynő látogatása nagybeteget fivérének Sixtus-Bourbon pármaj hercegnek szól.

Dr. Dénes Sándor temetése

Oradea, március 11.

Százakra menő tömeg kísérte utolsó útjára vasárnap délután a tragikus végű dr. Dénes Sándor. Az elhunyt gyárigazgató barátai, tisztelői koszorúkkal halmozták el a koporsót és a Ferdinand-ut 46. alatti Dénes ház tágas udvarán moccanni sem lehetett, annyian voltak. Dr. Kecskeméthy Lipót szivbemarkoló gyászbeszéde alatt felhangzott a gyászbaborult özvegy görcsös zokogása aki el is ájult a szertartás alatt.

Az anyakönyvi hivatalból

SZÜLETÉSEK:

Bartha Gusztáv, Hegyesi Róza, Bejan Adriana, Perghe Alexandru, Trippa Petru, Belenta Josif, Jungreis György, Rosenberg Katalin, Bastjuk Imre, Freifeld Antai, Galiba Judit, Fettmann Judit, Schreiber Ilie, Bader Petru, Szilágyi Béla, Curtis Anna, Friedmann Miklós, Nagy Sándor, Elek Mar git, Abutin Alexandru, Szatmári József, Domokos Lajos, Schwartz Judit, Fircz Sándor, Keresztesi Etelka Rosenfeld Oscar, Salamon Judit Macsa Florian Freier József, Kanyer Róza, Kanyer Etelka, Pollák Béla, Craciun Marcel, Vrabie Elena, Juhász Ana, Szabó Mihály, Scurt Ludovic, Nagy Gyula, Oláh Irma, Farkas Vilma, Szabó Dezső, Kocsis Sándor, Övári József.

HAZASSÁGOK

Horti Ferenc—Bányai Ilona, Wandke Herman—Róza Emilia Székely László—Margitta Klára, Löwinger Miklós—Rosenberg Irén, Raduly Béla—Balogh Kornélia, Lucaci Iosif—Juhász Iuliana, Szabert Gyula—Korom Vilma, Veszprémi Sándor—Csakmai Róza, Gorr Mihai—Vecon Maria, Blaga Alexandru—Ferenci Mária, Schönfeld Ernő—Grósz Elsa, Somogyi Károly—Buda Ana, Cunos Traian—Ferenci Agneta, Weisz Jenő—Kupferstein Róza, Krivszki Petru—Fene si Elena, Kain Rezső—Grünberger Ilona.

HALALOZÁSOK:

Suta Juliana, öz. Kohn Adolfné, Jakabné, dr. Matei Gheorghe, öz. Wagner Vilmosné, Fekete János, Moskovits Adolf, Mudura Floare, öz. Bodnár Peterné, Grünfeld Salamonné, Kovács István, Dombrádi László, Róth Farkasné, Fehérvári Józsefné, Meiszler Ferenc, Szaniszlai József, Albu Flore, Tóth Ana, Krucsó Johanna, Bader Peterné, öz. Hillinger Adolfné, Daniilci Stefan, Sebestyén Gizella, Sabau Joan.

Nyilatkozat.

Nga.

ROXIN TEODOR dr. ügyvéd annak Oradea

1931 január 13-án a szerkesztésben megjelent Magyar Szó című napilapban „Feketeszer — üziel és kisebbé rangliszta a nagyváradi román lapok választási cikkekben” címmel közlemény jelent meg, amely közleményt Ön magára nézve sértőnek találta.

A cikk egyes részleteit valamelyik munkatársam a helybeli román lapokból fordította és az akkori választási harc túlfutott atmoszférájában következtében látott napvilágot. Miután azt hiszem, hogy a román lapokban Önről vonatkozó részek nem fedik a valóságot s tölem távol állott az a szándék, hogy Önt személyében megbántsam, a fenti című cikk megjelenéséért sajnálkozást te fezem ki.

Oradea, 1934 márc.

Zágoni Dezső
hírlapíró.

PASZTOR-NYOMDA, ORADEA

SPORT

Ragyogó játékok után 6:1-re győzött a Nac Aradon

Arad, március 11.

Négyezer főnyi közönség volt kíváncsi a NAC és a Gloria CFR találkozására. A NAC ragyogó formát futott ki és valósággal maga alá gyűrte az aradi együttest. Az első félidőben 2:0-ra vezettek a zöldfehérek a második félidőben pedig még négy góllal feltűratra emelték a gólok számát. Az ara-

diak egyetlen gólja Czinczer öngóljából eredt. A zöldfehérek góljait egyébként Kocsis (2), Kovács, Rónay, Bodola és Juhász lőtték. A NAC legjobb embere Weickelt volt. Sepi kitűnően bíráskodott.

A közönség lelkesen ünneplte a NAC játékosait.

Crisana-Tőrekvés 3:0

Oradea, március 11.

Az első komoly tavaszi mérkőzés kétezeröttszáz embert csalt ki a Carol-pályára. A Tőrekvés szívvvel lélekkel feküdt a játékba és az első félidőben sikerült is megőrizni veretlenségét, a védelem önfeláldozó, odaadó munkája azonban a második félidőben már hajótörést szenvedett a Crisana csatárok technikáján. A 3. percben Barátky, a 20. percben Bonat a 20 percben pedig ismét Barátky terhelte Farkas hálóját. A Tőrekvés legjobb emberei Gróh és Fábión voltak a Crisanából pedig Máté és Püllök váltak ki. Püllök közmegelekedésre bíráskodott.

Összeállítások: Crisana: Püllök, Szabó, Romanescu, Szóke, Karlach, Pintye, Cionca, Bonat Barátky. Nagy Ödön, Muresan.

Tőrekvés: Farkas I., Gróh Fábion, Pop,

Klein, Spielmann, Major, Szilágyi. Szabó II Szabó I, Boksa, Lukics.

CFR—Kolping 3:0 (1:0). Bajnoki.

Salontai Tőrekvés—Makkabea 2:1. Bajnoki.

Crisana komb.—Tőrekvés komb. 2:1 (1:0).

Budapesti sporteredmények

Hungária—Ujpest 1:1 (1:0).

Nagy meglepetés. Az Ujpest a második félidőben tacsdobással egyenlített Avar góljából.

III. Ker.—Attila 3:2.

Budai 11—Kispest 2:1 (1:0).

Ferencváros—Szeged 4:3 (2:2).

Bocskay—Somogy 6:1 (6:0).